

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA

FIZIKOS INSTITUTAS

2005 m. gegužės 12 d. Nr. 1050-15-64

Vilnius

1. Santrauka

Fizikos institutui (toliau – Institutas) 2004 metams dviejų programų vykdymui patvirtinta 4328,9 tūkst. Lt valstybės biudžeto asignavimų, o panaudota 4216,2 tūkst. Lt. Finansų ministerijai 2005-01-01 pervestos Specialiosios programos viršplaninės įmokos 207,3 tūkst. Lt negrąžintos, paliktos Institutui 2005 metams.

Mes surinkome pakankamų audito įrodymų, kurie duoda pagrindą pareikšti nuomonę apie Instituto 2004 metų finansinės atskaitomybės teisingumą.

Audito metu nustatyta vidaus kontrolės, darbo užmokesčio ir įsiskolinimų sričių teisės aktų pažeidimų bei teigiami pokyčiai Instituto apskaitos politikoje ir finansų kontrolėje.

2. Audito užduotis

Valstybinį finansinį auditą atlikome Valstybės kontrolės Finansinio audito 5-ojo departamento direktorės 2004-06-07 pavedimu Nr. 1050–15.

Audituojamas subjektas (Fizikos institutas) yra valstybės mokslo institutas, biudžetinė mokslinių tyrimų įstaiga, įsteigta Lietuvos ūkiui ir tarptautiniam bendradarbiavimui svarbiems ilgalaikiams tarptautinio lygio moksliniams tyrimams vykdyti. Instituto pagrindinė veikla yra moksliniai tyrimai ir eksperimentinė plėtra. Institutas yra viešasis juridinis asmuo, turintis antspaudą su Lietuvos valstybės herbu ir savo pavadinimu, taip pat sąskaitas bankuose.

Adresas – Savanorių pr. 231 Vilnius, identifikavimo kodas – 111954455

Instituto steigėjas – Lietuvos Respublikos Vyriausybė.

Audituojamu laikotarpiu Institutui vadovavo direktorius Vidmantas Remeikis, apskaitos tarnybai – vyriausioji buhalterė Tatjana Baužienė.

Audituojamas laikotarpis – 2004 metai.

Ši ataskaita yra sudėtinė išvadų, teikiamų Lietuvos Respublikos Seimui dėl metinės biudžeto apyskaitos, biudžeto projekto bei ataskaitos apie valstybei nuosavybės teise priklausančių turtą dalis.

Ataskaita pateikia tik audito atliktus ir nustatytus dalykus ir nustatytus faktus, o finansinės atskaitomybės vertinimas bus pateiktas valstybinio audito išvadoje, kuri bus pateikta Valstybinio audito reikalavimų nustatyto laiku.

3. Audito atlikimo tvarka ir audituotos sritys

Atlikome Išlaidų sąmatų vykdymo 2005-01-01 balanso (forma Nr. 1), Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo 2005-01-01 ataskaitos (forma Nr. 2) ir kitų apyskaitų (forma Nr. 3, 4, 5, 6, 7, 8, B-3, B-9, B-11) auditą.

Mes atlikome auditą pagal Valstybinio audito reikalavimus. Auditas suplanuotas ir atliktas taip, kad pateiktų pakankamus ir tinkamus įrodymus, jog finansinėse ataskaitose nėra reikšmingų informacijos iškraipymų. Audito metu buvo atliktas finansinės atskaitomybės ir sandorių auditas, apimantis apskaitos dokumentų ištyrimą, vidaus kontrolės ir finansų valdymo informacijos, sudarytų sutarčių bei sprendimų, susijusių su valstybės turto valdymu, naudojimu ir disponavimu juo, teisėtumo tyrimą.

Atlikome išankstinį tyrimą, įvertinome vidaus kontrolės aplinką, rizikas, nustatėme, kad Instituto vadovybė priėmė (įdiegė) aukščiausio lygio finansų ir vidaus kontrolės procedūras, mažinančias galimą rizikos poveikį, vidaus kontrolės sistema sukurta, ji yra patenkinama. Instituto vadovybė operatyviai reagavo į pateiktas pastabas, audito metu šalino nustatytus neatitikimus, pažeidimus.

Mes ištyrėme vidaus kontrolės aplinką, darbo užmokesčio, ilgalaikio ir trumpalaikio bei finansinio turto, įsiskolinimų ir kitų išlaidų apskaitos sričių vidaus kontrolės procedūrų veikimą. Siekdami sumažinti audito riziką pagal audito programas atlikome ilgalaikio, trumpalaikio ir finansinio turto, sąskaitų uždarymo sričių savarankiškas (detalias) didelės apimties procedūras, įsiskolinimų sričių vidutinės apimties procedūras, darbo užmokesčio ir kitų išlaidų apskaitos sričių mažos apimties procedūras.

Mes dalyvavome kaip stebėtojai, atliekant Instituto turto metinę inventorizaciją, kurios metu nustatyta, kad faktiškai materialinių vertybių kiekiai ir sumos atitinka buhalterinės apskaitos duomenis.

4. Audituojamos įstaigos finansinės veiklos rezultatai

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-02-03 nutarimu Nr. 110 „Dėl 2004 metų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimų paskirstymo pagal tvirtinamas programas patvirtinimo“ (2004-07-21 nutarimo Nr. 926 redakcija) pagal vykdomas programas Institutui skirta:

- 2930 tūkst. Lt vykdyti programą „Tarptautinio lygio fundamentinių ir taikomųjų tyrimų vykdymas bei aukščiausiosios kvalifikacijos specialistų rengimas“ (kodas 1.1);
- 545 tūkst. Lt vykdyti programą „Specialioji programa“ (kodas 88.8).

Institutui 2004 metais pagal vykdomas programas buvo patvirtinta 4328,9 tūkst. Lt valstybės biudžeto asignavimų, gauta 4328,9 tūkst. Lt (iš jų: 165,1 tūkst. Lt – didinti minimaliąją mėnesinę algą). Institutas panaudojo 4216,2 tūkst. Lt patvirtintų valstybės biudžeto asignavimų ir jų neviršijo. Finansų ministerijos išde yra Instituto specialiųjų lėšų likutis 2005-01-01 – 207,3 tūkst. Lt.

Lyginant kasines išlaidas su faktinėmis nustatyta, kad kasinės išlaidos 2004 m. yra didesnės 5,4 tūkst. Lt už faktines (faktinės išlaidos didesnės už kasines dėl 2004-01-01 nurašytų 1,1 tūkst. Lt transporto, 21,7 tūkst. Lt einamojo remonto sunaudotų medžiagų išlaidų, o kasinės didesnės už faktines dėl 2005-01-01 avansu sumokėtų 1,5 tūkst. Lt prenumeratą, 11,6 tūkst. Lt lizingą ir 2004-01-01 nesumokėtų 4,1 tūkst. Lt kompiuterinę įrangą). Institutas įsigijo 50,4 tūkst. Lt ilgalaikio turto.

Kreditorinis įsiskolinimas Instituto 2004-01-01 – 74,2 tūkst. Lt, 2005-01-01 – 132,9 tūkst. Lt, (šį įsiskolinimą sudaro: 37,8 tūkst. Lt avansas mokslo tiriamiesiems darbams, 63,4 tūkst. Lt atsiskaitymas su biudžetu (36,1 tūkst. Lt PVM, 3,7 tūkst. Lt pajamos už nuomą, 22,7 tūkst. Lt perduota teisėsaugos įstaigoms nuostoliai dėl grobstymo, 0,9 tūkst. Lt kitos, 31,7 tūkst. Lt įvairūs kreditoriai), kreditorinis įsiskolinimas metų pabaigoje padidėjo 58,7 tūkst. Lt.

Debitorinis įsiskolinimas 2004-01-01 – 508,1 tūkst. Lt, 2005-01-01 – 162,2 tūkst. Lt (21,5 tūkst. Lt skola už atliktus tiriamuosius darbus, 12,1 tūkst. Lt avansas komandiruotėms, 34,5 tūkst. Lt atsiskaitymai už trūkumus, 9,7 tūkst. Lt kitos, 84,3 tūkst. Lt įvairūs debitoriai).

Institutas 2004 metais gavo iš Lietuvos valstybinio mokslo ir studijų fondo 1001,2 tūkst. Lt pavedimų lėšų (iš jų 786,4 tūkst. Lt Fizikos institutui, 214,8 tūkst. Lt kitiems projekto dalyviams) pagal sudarytas sutartis, iš Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos 141,3 tūkst. Lt pagal įsakymus, įvairioms išlaidoms (ekonominės klasifikacijos kodą 2211330 ir kt.) ir kitų lėšų subjektų (Vilniaus universiteto, Chemijos, Botanikos institutų, Tarptautinių mokslo ir technologijų plėtros agentūros) 241 tūkst. Lt pagal sudarytas sutartis, įvairioms išlaidoms.

Pagal Švietimo ir mokslo ministerijos ir Lietuvos valstybinio mokslo ir studijų fondo ir kitų subjektų reikalavimus Institutas pateikė Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo 2005-01-01 ataskaitas, forma Nr. 2, kuriose nurodė, kad visas gautas lėšas panaudojo pagal išlaidų ekonominės klasifikacijos kodus 2211330 „Kitos paslaugos“, o Lietuvos valstybinio mokslo ir studijų fondui pagal visus ekonominės klasifikacijos kodus.

Lietuvos valstybinio mokslo ir studijų fondo sutikimu, pagal sudarytą sąmatą prie sutarties (kurioje nurodyta, kad Institutas panaudos gautas lėšas ir turtui įsigyti), Institutas įsigijo 353 tūkst. Lt ilgalaikio turto, panaudojo 233,8 tūkst. Lt darbo užmokesčiui, 72,3 tūkst. Lt, soc. draudimo įmokoms. Švietimo ir mokslo ministerijos skirtas lėšas panaudojo 24,9 tūkst. Lt komandiruotėms, 79 tūkst. Lt autoriniams darbams ir 37,4 tūkst. Lt kitoms išlaidoms.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1993-07-08 nutarimas Nr. 511 „Dėl biudžetinių įstaigų ir organizacijų darbuotojų darbo apmokėjimo tvarkos tobulinimo“, ir 1991-11-23 nutarimas Nr. 483 „Dėl mokslo ir studijų institucijų mokslo darbuotojų, kitų tyrėjų ir dėstytojų darbo apmokėjimo“ reglamentuoja minėtų įstaigų ir institucijų darbuotojų darbo užmokesčio, priedų, priemonių ir vienkartinių piniginių išmokų mokėjimą iš darbo užmokesčio fondo lėšų. Taigi mokant šių institucijų ir įstaigų darbuotojams darbo užmokestį iš pavedimų lėšų nei jo dydžio, nei jo skyrimo ir mokėjimo tvarkos nereglamentuoja joks teisės aktas, todėl darbo užmokestis, priedai ir priemonės mokamos neriboto dydžio.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 04 26 nutarimu Nr. 478 patvirtinta Valstybės lėšų, skirtų valstybės kapitalo investicijoms, planavimo, naudojimo, apskaitos ir kontrolės tvarka nustato, kokia tvarka yra skiriamos valstybės biudžeto lėšos ilgalaikiam materialiajam ir nematerialiajam turtui sukurti, įsigyti arba jo vertei padidinti valstybės institucijoms, įstaigoms ir įmonėms, savivaldybių įstaigoms ir įmonėms. Asignavimų valdytojas – Valstybinis mokslo ir studijų fondas, skirdamas valstybės biudžeto lėšas Fizikos institutui pavedimams vykdyti, turėjo informaciją (pagal pateiktas išlaidų sąmatas ir pavedimų įvykdymo ataskaitas), kad institutas už pavedimų lėšas planuoja įsigyti ilgalaikio turto, jį įsigijo (pateikė Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo 2005-01-01 ataskaitą, forma Nr.2). Tokiu būdu, Valstybinis mokslo ir studijų fondas, skirdamas valstybės biudžeto lėšų ilgalaikiam materialiajam ir nematerialiajam turtui įsigyti (Institutas panaudojo valstybės biudžeto lėšas ilgalaikiam materialiajam ir nematerialiajam turtui įsigyti) nesilaikė minėto Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo nuostatų.

5. Reikšmingi dalykai, kurie turėjo įtakos finansinių ataskaitų duomenų teisingumui ir į kuriuos turėtų būti atkreiptas atitinkamo lygio vadovų dėmesys

5.1. Gautų pajamų ir išlaidų apskaitos dalykai

Institutas su juridiniais asmenimis yra sudaręs Patalpų nuomos sutartis patikėjimo teise valdomuose pastatuose Savanorių pr. 231. Per 2004 metus Institutas gavo iš nuomininkų 33,6 tūkst. Lt įmokų už komunalinius patarnavimus. Pirmąjį pusmetį gavo 22,8 tūkst. Lt įmokų už komunalinius patarnavimus, jų nepervedė į biudžetą ir neapskaitė Specialiojoje programoje (88.8). Institutas nesivadovavo Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-05-14 nutarimu Nr. 543 patvirtintų Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių (2004-06-15 nutarimo Nr. 751 redakcija, toliau – Taisyklės) 29 punktu, kuriuo nustatyta, kad biudžetinės įstaigos bei

valstybinės mokslo ir studijų institucijos, kurios gauna pajamų atlikdamos funkcijas, numatytas jų veiklą reglamentuojančiuose teisės aktuose, kasmet sudaro pajamų ir specialiųjų programų sąmatas, kurias tvirtina valstybės biudžeto asignavimų valdytojai, 22 ir 26 punktu, kurie nustato, kad biudžetinių įstaigų pajamos, gautos atliekant funkcijas numatytas jų veiklą reglamentuojančiuose teisės aktuose, kaupiamos atskiroje sąskaitoje ir į valstybės biudžetą įmokamos ne rečiau kaip kartą per mėnesį ir kiekvieno ketvirčio paskutinę darbo dieną. Institutas nesivadovavo Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos tvarkos 234 punktu, kuriuo nustatyta, kad biudžeto išlaidos įtraukiamos į apskaitą pagal programas, funkcinę ir ekonominę klasifikaciją ir padarytų išlaidų neapskaitė specialiosios programos kasinėse ir faktinėse išlaidose pagal ekonominę klasifikaciją. Padarytas išlaidas iš šių pajamų Institutas nurašė tik per balansines sąskaitas.

Per 2004 m. Institutas gavo 30,6 tūkst. Lt įmokų už suteiktas paslaugas, kurių neplanavo Specialiojoje programoje, jų nekaupė atskiroje sąskaitoje ir neįmokėjo į valstybės biudžetą. Tuo Institutas nesivadovavo Taisyklių 22, 26, 29 punktais. Taip pat, nesivadovauta Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos tvarkos 234 p., kuriuo nustatyta, kad biudžeto išlaidos įtraukiamos į apskaitą pagal programas, funkcinę ir ekonominę klasifikaciją, ir padarytų išlaidų neapskaitė specialiosios programos kasinėse ir faktinėse išlaidose pagal ekonominę klasifikaciją. Padarytas išlaidas iš šių pajamų Institutas nurašė tik per balansines sąskaitas.

Nuo 2004-06-20 pagal Taisyklių 72 punkto nurodymus gautos iš asmenų įmokos pagal trečiųjų asmenų teikiamas paslaugas (patalpų nuomininkų įmokos už energiją, vandenį ir kitas paslaugas) naudojamos pagal biudžetinės įstaigos vadovo patvirtintą sąmatą, kaip kitos biudžetinių įstaigų lėšos. Institutas apskaitė gautas per 2004 m. II pusmetį 10,8 tūkst. Lt įmokas už komunalinius patarnavimus 100 subsąskaitoje „Biudžetinių lėšų sąskaitos banke“, šių įmokų nesumokėjo Iždui ir naudojo ne pagal įstaigos vadovo patvirtintą sąmatą (10,8 tūkst. Lt).

Institute veikiančios kontrolės procedūros neužtikrino, kad gautos pajamos ir išlaidos būtų teisingai apskaitytos ir atskleistos finansinėse ataskaitose, kad visos gautos pajamos būtų pervestos į valstybės biudžetą.

5.2. *Dalykai, kurie turėjo įtakos metinės ataskaitos (forma Nr. 2) teisingumui*

Institutas neapskaitė gautų pajamų ir padarytų išlaidų už 2004 m. suteiktas komunalines paslaugas (ūkio subjektams 30,6 tūkst. Lt, iš jų per 2004 m. I pusmetį 23,8 tūkst. Lt; nuomininkams 33,6 tūkst. Lt, iš jų per I pusmetį 22,8 tūkst. Lt), todėl Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo 2005-1-01 ataskaitoje (forma Nr. 2) nurodytos kasinės ir faktinės išlaidos sumažintos 64,2 tūkst. Lt.

6. *Dalykai, kuriuos audituojamos įstaigos vadovybė turi apsvarstyti ir numatyti priemones jiems pašalinti*

Institutas sudarė sutartis su AB „Lietuvos dujos“ Vilniaus filialas, UAB „Vilniaus energija“ dėl pastato aprūpinimo šildymu dujomis, elektros energija ir kt. Institutas, sudarydamas sutartis su

minėta bendrove, numatė atsiskaityti už suteiktas paslaugas ir už Institutui nepriklausančiose patalpose esančius juridinius asmenis, t.y. prisiėmė išipareigojimus sumokėti ne tik už Institutui, bet ir kitiems ūkio subjektams teikiamas paslaugas. Kiekvieną mėnesį, atlikdamas tarpininko funkcijas įvairioms įstaigoms ir įmonėms, esantiems Savanorių pr. 231, Institutas išrašo sąskaitas už sunaudotą šildymą dujomis, elektros energiją ir kt. Už sunaudotą elektros energiją turto (patalpų) valdytojai atsiskaito Institutui. Tokiu būdu Institutas teikia paslaugą – vykdo administratoriaus funkcijas (tvarko komunalinių paslaugų apskaitą ir atlieka atsiskaitymus už suteiktas paslaugas, elektrą). Tokia veikla 2003-05-27 Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 669 „Dėl valstybės institutų statutų patvirtinimo“ patvirtintame Fizikos instituto statute nenumatyta.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymo (2002-12-10 Nr. IX-1253 4 straipsnio 6 dalies 1 punktu) viešojo juridinio asmens vyriausiasis buhalteris arba apskaitos tarnybos vadovas atsako už tinkamą apskaitos tvarkymo kontrolę.

7. Kiti pastebėjimai

Džiaugiamės, jog Institutas 2004 metais patvirtino Apskaitos politiką.

Instituto darbuotojai operatyviai reagavo į audito metu pateiktas pastabas ir šalino nustatytus pažeidimus.

Institutas nesudarė keturių valstybinės žemės sklypų, kuriais naudojasi (žemės sklypų dalies prie pastatų Savanorių pr. 231 ir Neringos sav., Preila, Preilos g. 2, Ignalinos r. Vosyliškių k., Ignalinos r. Ščitnikų vietovė), naudojimo sutarčių, dėl to Institutas apskaitoje ir metinėje atskaitomybėje nepateikė žemės sklypų kiekio ir vertės sumos. Institutas 2004-08-02 su prašymu kreipėsi į Vilniaus m. žemėtvarkos skyrių ir 2004-12-01 raštu (įgaliojimu) Nr. 20-469 į valstybės įmonės Registrų centro Klaipėdos filialą dėl žemės sklypų.

Instituto vadovybė (direktorius) neužtikrino, kad turtas (finansinis) būtų įregistruotas apskaitoje laiku ir teisingai. Audito metu Viešojo įstaiga „Mokslo ir technologijų parkas“ Institutui (kaip dalininkui) pateikė patvirtinančius dokumentus 2000-07-20 dalininko pažymėjimą Nr. 07/02 (Instituto direktoriaus nurodymu) apie jo 500 Lt kapitalo dalį viešojoje įstaigoje. Po mūsų pastebėjimo Institutas 2004-12-31 įrašė 500 Lt subsąskaitos 140 „Vertybiniai popieriai“ debete ir Išlaidų sąmatų vykdymo 2005-01-01 balanse.

Institute buvo netinkamai nurašomos materialinės vertybės (materialiai atsakingas asmuo – Branduolinių tyrimų laboratorijos darbuotoja). Kadangi medžiagos (kalibracinės jonizuojančiosios spinduliuotės šaltiniai K-3A 12 vnt) buvo atiduotos likviduoti (palaidoti, IAE) 1998 m. gruodžio mėnesį, o nurašytos 2004 metais birželio mėnesį.

Instituto Išlaidų sąmatų vykdymo 2005-01-01 balanso „Atsiskaitymai už trūkumus“ (27 eilutė) ir Pažymoje „Dėl turto trūkumų 2004 m.“ (1, 2 ir 8 eilutės), nurodytas trūkumų ir nuostolių

dėl grobstymų likutis 2004-01-01 – 13,2 tūkst. Lt, 2005-01-01 – 34,5 tūkst. Lt, nuo metų pradžios 22,7 tūkst. Lt.

Šiuo atveju Institute nepakankamai veikė išankstinė ir einamoji finansų kontrolė, kuri užtikrintų, kad materialinės vertybės būtų nurašytos laiku ir teisingai, kad būtų užtikrinta ilgalaikio turto apsauga.

7. Rekomendacijos

Atsižvelgdami į ataskaitoje išdėstytus dalykus, siūlome Fizikos instituto vadovybei:

Naudojamą valstybinę žemę įforminti ir apskaityti laikantis Lietuvos Respublikos teisės aktų ir sukurti vidaus kontrolės procedūras, kurios užtikrintų, kad žemės operacijos būtų įformintos ir apskaitytos pagal įstatymų bei kitų teisės aktų reikalavimus.

Atkreiptinas dėmesys į kontrolės procedūrų stiprinimą, siekiant užkirsti kelią ilgalaikio turto praradimui ir vagystėms.

Spręsti klausimą dėl statute nenumatytos veiklos įteisinimo ar jos nutraukimo.

Nustatyti papildomas išankstinės ir einamosios finansų kontrolės procedūras, kurios užtikrintų, kad gautos pajamos už komunalines paslaugas būtų apskaitytos Spec. programos apskaitoje ir Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo ataskaitose.

Dėkojame Fizikos instituto darbuotojams už tarpusavio supratimą ir pagalbą, atliekant 2004 metų finansinės atskaitomybės auditą.

Apie rekomendacijų įvykdymą iki 2005-07-01 prašome informuoti Valstybės kontrolės Finansinio audito 5-ąjį departamentą adresu Pamėnkalnio g. 27, LT-01113 Vilnius.

Finansinio audito 5-ojo departamento direktorė

Daiva Bakutienė

Vyresnioji valstybinė auditorė

Danutė Balčiūtė

Susipažinome:

Fizikos instituto
direktorius

Vidmantas Remeikis

Vyriausioji buhalterė

Tatjana Baužienė